

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: „NARODNA STRAŽA“
ŠIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEGOVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 6.

PRETPLATA „NARODNA STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 200. — ZA INOZEMSTVO Kr. 400.
OGLASI PO CIJENKU.

Br. 46.

Šibenik, 8. prosinca 1923.

God. III.

Front seljaka i radnika.

Poslijeratne dešperatne ekonomske prilike, te nasrtljivost liberalne i reakcionarne buržoazije, koja pošto poto hoće da zadrži svoje pozicije i da zastarjelim metodama vlada na štetu radnog naroda, izazvali su proces približavanja seljaka radniku i obratno. Ovi sve više i bolje uviđaju, da samo vlastitim snagama mogu da stvore novi, bolji poredak. Ruska revolucija, koju radništvo bez seljaštva ne bi bilo moglo nikada provesti ni održati, pokazala je jedan novi smjer državne, a onda i opće svjetske politike. I mi vidimo, da seljak i radnik stupaju na političku pozornicu i hoće da uzmu vlast u svoje ruke. Buržoazija se opire i žilavo bori, ali je sva prilika, da će u nedalekoj budućnosti morati da podlegne.

Front seljaka i radnika se u pojedinim državama sve više širi i jače međusobno učvršćuje. Radništvo je uslijed velikog pritiska kapitalizma i udaraca državne vlasti časovito ostalo dizorijentirano, a njegovi redovi rasklimani, ali u zadnje doba ono opet počima da se sređuje i snalazi. Seljaštvo pak kroči ubrzanim tempom napred, pa i ako lagano, malo po malo osvaja vlast.

Prošlih dana održala je organizacija nezavisne radničke partije u Zagrebu jednu konferenciju. Bilo je govora i o našoj unutrašnjoj politici, te je zaključeno, da će N. R. P. J. ponuditi pregovore, jedinstveni front i zajedničku borbu zemljoradničkim strankama Jugoslavije, u prvom redu H. R. S. Ovo znači, da je ideja nužnosti jedinstvenog radničko-seljackog fronta doprila i do nas i da će se ta ideja prije ili poslije konačno i ostvariti. A onda?

Administrativna podjela sjeverne Dalmacije.

„Službeni Glasnik“ oblasti dubrovačke i splitske od 5. o. mj. donosi „Naredbu Ministra Unutrašnjih Dela, Pravde i Finansija o konačnoj administrativnoj podeli bivše zadarske općine, političkog kotara zadarskog, područja zadarskog kotarskog suda i područja poreskog ureda u Zadru, Benkovcu, Obrovu i Biogradu n/m. te u savezu s njima celog područja severne Dalmacije i Odredbu Velikog Župana Splitske Oblasti, kojom se, u koliko se odnosi na resor Min. Unutr. dela izvršuje gornja naredba od 17. novembra 1923.“

Po ovoj Naredbi obrazovane su tri nove općine sa sjedištima u Zemuniku Donjem, Smilčiću i Stankovcima; novi politički srez sa sjedištem u Biogradu i sreskom ispostavom u Preku, sreska ispostava u Rabu, koja spada pod politički srez u Krku. Pod općinu u Zemuniku Donjem spadaju sela: Bibinje, Lukošan, Galovac, Škabrnje i Zemunik Donji; pod općinu u Smil-

Mimoišavši odgovor na postavljeno pitanje, rade pogledajmo, u čijem se taboru nalazi danas naše seljaštvo i naše radništvo, pak ćemo lako onda svakto sebi odgovoriti na prvo pitanje.

Najveći dio hrvatskog seljaštva danas stoji uz Radića. On to seljaštvo odgaja u čisto liberalnom, čak antikataličkom duhu. U njegovom „Sl. Domu“ izašlo je takovih stvari, kakove ni najzagriženiji naši liberalni listovi nijesu nikada donijeli. Tome seljaštvu uštrcava se s dana na dan liberalni otrov. Posljedice: sve veća mržnja prema svećenstvu i apatija prema vjeri i Crkvi.

Radništvo pak odgaja se u bezvjerskim socijalističkim i komunističkim organizacijama i sindikatima Kršćanska radnička organizacija i to samo strukovna kod nas je tek u počecima.

Predstoji dakle stvaranje jednog fronta bezvjersko-komunističkog radništva sa liberalnim seljaštvom u svrhu preuzimanja političke vlasti i svega onoga, što je s time skopčano. Što da mi katolici kažemo na ovo? Da spriječavamo skupljanje i stapanje seljačkih i radničkih snaga u jedan front protiv današnjeg kapitalističkog reda ili da pustimo, da se to dogodi?

Ne ćemo i ne smijemo, da budemo zaštitnici i braniči ovog kapitalističko-buržoaskog poretka, već sve naše sile moramo upraviti tamo, da pomognemo i pospješimo stvaranje seljačko-radničkog fronta, koji će najbolje uspeti, kada se postavi na čvrste temelje evandeoske ljubavi i kršćanske pravednosti. Tamo vode naši putevi.

iš.

Ne možemo reći, da ona u pojedinim svojim djelovima na odgovara i stvarnim potrebama toga pučanstva, ali promatrajući ovu razdiobu sa motiva, koje su vodili njezine intelektualne začetnike možemo samo to konstatirati da se veliko-srbi ne zadovoljavaju više parcelacijom Hrvata u krupnijim potezima, kao što je podjela na oblasti. Oni idu još i dalje, te imaju namjeru da Hrvate i u najmanjim jedinicama državne uprave izigravaju. Nesumljivi je tomu dokaz baš gornja razdioba sjeverne Dalmacije.

Radićeva akcija.

Radić je u zadnje vrijeme poslao tri pisma svojim pristapama: 32, 33 i 34. Ovo posljednje pismo radi nejasnog držanja Radića izazvalo je oštru kritiku u samim redovima Hrv. bloka. Radić u ovom pismu kaže, da se radi o mirovnoj konferenciji, na kojoj bi sudjelovala Amerika, Engleska, Rusija i Italija. Sve te vlade imaju gotove nacрте za uređenje Balkana i Srednje Europe, pa je i on dobio uvid u jedan takvi nacrt. Po ovom nacrtu zemlje između Dunava i Carigrada bile bi uređene na taj način da bi se između Austrije i federativno uređene Čehoslovačke stvorila carinska unija, Mađarska bi dobila svoje etnografske granice. Federativna Hrvatska bi sačinjavala dio Jugoslavenske konfederacije. U federativnu Hrvatsku bi spadale: Hrvatska, Slavonija, Dalmacija, Slovenija, Bosna i Hercegovina, Rijeka i onaj dio Vojvodine, koji bi se plebiscitom izdvojio za Hrvatsku. Jugoslavensku konfederaciju bi tvorile Crnagora, Srbija, cijela Macedonija sa Solunom i federativna Hrvatska. Bugarska ne bi bila u toj konfederaciji. Za nas je najvažnije, kaže Radić, to, da ni jedna evropska država nije za beogradski centralizam i da ga ni jedna ne smatra za nutarnji problem Jugoslavije. Sama sovjetska Rusija se za Balkan zanima bolje nego je caristička, te želi, da Macedonija postane kao federativna država, koliko je moguće neodvisna. — Sam pak Radić ne kaže je li i on za taj nacrt, napustivši svoju dosadanju osnovu za sporazumno uređenje naše države i u čemu on vidi garanciju za ostvarenje ovih „utopija, koje se mogu samo novim ratom ili revolucijom ostvariti“ kako kaže „Obzor“. To je nejasno držanje Radića, kako smo rekli izazvalo u redovima Hrv. bloka oštru kritiku, koja je osobito izbilza u zagrebačkom „Obzoru“ od 30. pr. mj. „Obzor“ među ostalim donosi: Kako god je (Radić) u negaciji jasan i odučan, tako je u pozitivnoj konstrukciji maglovit i nedosljedan tako, da Englezima moraju dobiti dojam, da Radić još sam ne zna, kako bi izašao iz ove krize, i kojim bi putem udario. Pošto je Radić sve te osnove iznio bez svoje rezerve, sasna optimistično kao

da je to moguće, da ne velimo poželjno, to je jasno, da njegovi pristapae ne će biti skloni bilo kakovom sporazumu sa Beogradom, kad evo imade nova mirovna konferencija, koja će sagraditi Veliku Hrvatsku i kad sovjetska Rusija hoće za to upotrebiti i skrajna sredstva i oboriti beogradski militarizam. Raširivati u narod ovake osnove znači ponajmanje odvracati ga od realnosti i uljuljati ga u lijepu budućnost, koju čak imaju posvetiti i skrajna sredstva boljševičke Rusije. — Razumi se onda, dok Hrvati uljuljani od svog vode sanjaju o lijepoj budućnosti, koji bi im imala donijeti, kako kaže „Obzor“ boljševička Rusija, radikali mogu slobodno provadati svoje veliko-srpske planove na štetu i uništenje hrvatskoga naroda.

ŠIBENIK, 8. prosinca.

Proračun u financijskom odboru ne napreduje tako, kako bi željeli radikali te se već danas drži, da je nemoguće da proračun bude primljen u narodnoj skupštini do nove godine. Uslijed toga vlada se nalazi u veoma teškom položaju, jer bi morala parlament predložiti dvanaestine, uslijed česa bi opet financijski odbor morao prekinuti raspravu o proračunu i započeti raspravu o dvanaestinama. Radi ove neprilike u koju je radikalna vlada zapala nepomirljivim držanjem opozicije, iz radikalnih redova šire se vijesti, da bi vlada bila voljna početi pregovore sa opozicionalnim strankama u svrhu nove vladine koalicije. Te vijesti šire radikali da bi i ako ne onemogućili, a ono oslabili jedinstven vladu nepovoljan nastup opozicije, jer dobro poznaju demokrate i zemljoradnike, koji su do sada u svakoj prigodi, kada se je govorilo o mogućnosti njihova sudjelovanja u vladu svoju opoziciju ublažili. U vezi s tim vjestima uporno se je podržavala u političkim krugovima vijest o mogućnosti radikalno-zemljoradničko-demokratske koalicije. Tomu ali triku radikala nijesu nasjeli ni zemljoradnici ni demokrate, pa se pouzdano drži da će se vlada i ovaj put morati zadovoljiti dvanaestinama.

Pred par dana kralj Aleksandar naglo je oputovao u Pariz. Ovaj se nenadani odlazak kralja u inozemstvo u parlamentarnim krugovima dovodi u vezu sa važnim tekućim državnim poslovima. Tako se u prvom redu dovodi u vezu sa pitanjem reparacija, koje je Njemačka uskratila našoj državi, a koje pitanje velike sile hoće da odlože u koliko se odnosi na Srbiju. Isto se tako govori, da će se ovom prilikom u inozemstvu govoriti o 300 milijuna franaka zajma, koji je Francuska dala našoj državi. Neki listovi opet hoće, da se je kralj udaljio iz države dok radikali potpuno provedu parcelaciju Hrvata i Slovenaca, da tako izbjegne odgovornosti za ovaj protuhrvatski rad radikalne vlade.

Svakako bilo jedno ili drugo situacija današnje vlade nije u najpovoljnijem položaju kada Kruna mora da je spasava.

Obzirom na strašne štete, što su zadnje poplave učinile u Sloveniji, Hrvatskoj a osobito u Zagrebu poslanici Jugoslavenskog kluba iznijeli su hitan prijedlog za pomoć nastradalim od poplave. Radikalni u društvu sa Nijemcima i Džemijatom ustali su protiv hitnosti predloga, jer da istom komisije moraju ustanoviti radi li se o potrebi hitne pomoći. Međutim za sada doznaju 1 1/2 milijon dinara kao pripomoć za stradaoce od poplave po svim krajevima države. Ovaj cinički postupak radikalnih poslanika prema hiljadama žrtava Hrvata i Slovenca izazvalo opće zgražanje i gnušanje i kod poštene srpske javnosti.

Iz vanjskog svijeta.

Odjek posjeta španjolskog kraljevskog para u Rimu. Ovaj posjet talijanska javnost nastojala je izrabiti u svoje svrhe, ističući da je konačno riješeno t. zv. „Rimsko pitanje“, koje je otvoreno neprestano od g. 1870, kada je Garibaldi provalio u Rim i okupirao papinu slobodnu državu. Za to je poslužila talijanskom novinstvu jedna izjava španjolskog generala Rive, koji je među ostalim rekao da su ovom putu španjolskog kraljevskog para bile značajne zapreke, a jedna od najznatnijih, što u španjolskoj postoji jedna jaka struja, koja zazire od Italije zbog „Rimskog pitanja“. Međutim da su stvarni interesi bili jači, koji su diktirali ovaj put, te je tako danas omogućena saradnja između talijanskog i španjolskog naroda, kojih će prijateljstvo biti utvrđeno uskom saradnjom na sredozemnom moru. Na gornje komentiranje talijanske štampe o posjeti španjolskog kraljevskog para u Rim u smislu, da bi ovim posjetom bilo konačno likvidirano „Rimsko pitanje“ i da bi se Vatikan odrekao svojih prava, vatikanski službeni organ „Oservatore Romano“ oštro ustaje protiv ovome podmetanju talijanske štampe i izjavljuje, da se

Vatikan ne može nikada odrediti svojih neospornih prava dok sv. Stolici ne bude povraćena sloboda i nezavisnost na koju ona ima pravo i dok pred čitavim svijetom ne bude to stanje na vidljiv način uspostavljeno.

Carica Zita u akciji. Bivša carica Zita izjavila je jednom američkom novinaru, da je Europa umorna od republika pa da očekuje spas od monarhije. Njezina domovina Mađarska bila bi već monarhija, da su druge vanjske prilike a ne će proći dugo njezin će se sin Oto popeti na prijestolje. Ona ga za to sprema, jer da je svrha njezina života da ga učini kraljem. Kada je novinar primjetio da je karta srednje Europe sada promjenjena, Zita je odgovorila: „Mi ne priznaemo tih promjena a grof Degenfeld podučava mladoga kralja pri staroj karti“. — To je glavno

Francuska popušta. Istupanje Francuske prema Njemačkoj skreće se sve više prema taktici Engleske, tako da se smatra da je englesko shvaćanje reparacionog pitanja potpuno usvojila francuska vlada. Da ovaj uzmak francuske vlade ne bude smatram nekim porazom francuske politike, novine javljaju, da nopoče nije ni bilo načelnog nesporazuma između Engleske i Francuske, nego su samo taktike bile različite. U isto vrijeme doznaje se iz službenih krugova Sjedinjenih Država, da ove nisu nikad odbile, da sudjeluju kod istraživanja reparacionog pitanja, jer da nikada ni službeni poziv nijesu dobile. Tako izgleda, da se Europa nalazi pred likvidacijom kaosa, u koji je zapala francuskim držanjem i okupacijom Ruhra.

Strašna poplava u Italiji. Usljed zadnjeg nevremena najveće su poplave bile u sjevernoj Italiji. U blizini mjesta Brescia velika je voda prodirala nasipe i uništila sve dokle je dospjela. Računa se, da je oko 600 osoba nastradalo u vodi.

Izmjena austro-ugarskih novčanica u Zadru. Naš konzulat u Zadru saopćuje: „Konvencijom sklopljenom 1922 godine u Santa Margarita Italija se obvezala, da će zamijeniti austro-ugarske novčanice, koje su u posjedu

naših državljana nastanjenih u Zadru, kojima su one prilikom zamjene 1921 bile isključene od razmjene. Kako se ovaj sporazum odnosi samo na naše državljanke, talijanska je vlada riješila, da od svakog lica, koji se prikaže na razmjeni u roku, koji će skoro biti ustanovljen, sporazumno između naše i talijanske vlade traži dokaz da je S. H. S. državljanin. Stranke neka prijavljene dokumente donesu sobom, ako budu lično dolazile u Zadar ili ih pošalju konzulatu, ako su preko njega tražile ili budu tražile intervencijama razmjenu“.

Naši dopisi.

Sinj. 5 prosinca.

Orlovski duh u sinjskom Orlu cvate i napreduje. Ljubav prema domovini su pokazali i na taj način, što su na 1. prosinca prisustvovali u crkvi sa svim kategorijama pjevajući „Tebe Boga hvalimo“. A ljubav prema vjeri će iskazati dne 8. prosinca. Na svetkovinu B. D. Neoskvrnjenoj Začeca, pokrovitelj sinjskog Orla, pristupit će svi Orlovi i Orlice na zajednički sveto Pričest u 6 sati u jutro. U večer na 6 sati će gimnastički odsjek prirediti društvenu akademiju sa sljedećim programom: 1. Pozdrav - br. načelnik; 2. Srećko Albini, a) Gle, vaše žene, b) Milo zvono, (iz opere Marićom) - pjeva ženski zbor uz pratnju harmonija; 3. V. pr. sa zastavicama - mlade junakinje; 4. V. pr. sa palicama - mladi junaci; 5. I. Poljak, Hrvatskom rodu - dekl. br. Stuparić; 6. V. pr. sa vijenicima - naraštajke; 7. V. pr. 1923. - naraštajci. Odmor. — 8. Srećko Albini, a) Pod ovom veljom planinom, b) Djeva Marica, (iz opere Marićom) p. ž. zb. uz pr. har.; 9. V. pr. sa lukovima - članice; 10. V. pr. hrv. simbol - članovi; 11. A. Š. Ozljub gradu - dekl. br. Miloš; 12. V. na spravama - 6. naraštajci; 13. Zaključna riječ - s. načelnica; 14. Pjevanje orlovske himne. — Na 9. prosinca držat će redovitu glavnu skupštinu sa sljedećim dnevnim redom: 1. Pozdrav predsjednika; 2. Izvještaj pojedinih članova uprave; 3. Izvještaj nadzornog odbora; 4. Biranje nove uprave; 5. Predlozi; 6. Eventualija. — Bog živi!

Naša dužnost.

Iz svih krajeva naše države stizu glasovi o silnim poplavama i šteta, koje su počinile nabujale rijeke i silne vode. Najstrašnija nesreća zadesila je jedan dio grada Zagreba. Više nego 30.000 duša ostalo je bez krova od silne poplave, koja je tim bijednicima razrušila domove, uništila pokućstvo i raznijela svu imovinu. Onaj dio Zagreba što je uništen poplavom Save nastavan je bio od najsiromašnijeg dijela zagrebačkog pučanstva i tim je strašnija njegova nesreća. U Zagrebu i čitavoj banovini, užoj Hrvatskoj organizirane su akcije za pomoć nastradalim. Prvi zagrebački velikaši dali su zakloništa u svojim palačama najsiromašnijim postradalim radnicima i ratarima a zagrebačke novine pričaju upravo ganjlive prizore, kako najsiromašnijim građani Zagreba, koji nijesu nastradali davaju posljednje svoje prištednje u pomoć nastradaloj braći. Ni mi Hrvati, ni ostala naša braća iz Dalmacije ne smijemo ostati hladni prema nevolji postradale braće u Zagrebu i ostalim krajevima naše države. Zato je sveta dužnost opć. odora, da pokrene jednu živu pomoćnu akciju i u našem gradu. Mi smo obilato doprinosili za postradale u Rusiji, nastradalu braću od strašne eksplozije u Skoplju, a zar da se sada oglušimo vapaju postradale braće i strotinje iz našeg bijelog Zagreba! Eto široko polje akcije našoj u svakoj prigodi istaknutoj, u svakoj akciji poznatoj „Ženskoj Udruzi“ eto široko polje rada i našim humanom društvu „Zora“. Svi našim možemo i moramo da se složimo, a op. odbor mora da nam prednjači u akciji za postradalu braću. Naše Filharmoničko Društvo može održati jedan koncert u korist postradalih a sva druga društva, da budu pri ruci u pomoćnoj akciji opć. odboru. Prva je stvar da opć. odbor sazove na dogovor predstavnike društava i ugledne građane te stvori jedan plan pripomoćne akcije. Na čelu ove akcije neka bude sam opć. odbor. To je dužnost opć. odbora, sviju nas, jer to od nas traži i čovječji-humani i nacionalni osjećaji!

.. PODLISTAK ..

Litografska mapa Šibenika od Vladimira Kirina.

(Konac)

A unutrašnjost katedrale? (slika XI). Rijetko je koja crkva svojom unutrašnjošću tako savršena kompozicija, kao što je ona šibenska, a rijetko je opet tko na jednom tako malom prostoru sve tako majstorski prikazao kao g. Kirin. Uvriještenost kršćanske nauke, dubljina misli u kompoziciji, sjetna poezija prostora i preciznost pojedinih motiva, a ipak uva [sve to ozbiljnost vječnosti prikazana kamenom, tako su spojeni u jednu potpunu jedinicu i djeluju na čuvstvo čovjeka, da se više ni ne misli, niti opaža, već duša samo osjeća! — Stupovi, glavice, svodovi, klupe, propovjedaonice, stubište, ograde, kupole, prozori, žrtvenici, baldakini, prestolja, križi, i t. d. i t. d. sve se ovo nalazi na ovom malenom prostoru papiru. Sve ovo i jedinstveno i razročno zrcali se ili bolje okamenjeno je na glavnom pročelju katedrale (slika XII. Katedrala), gdje se kao sintetičkom grupacijom dolazi jasnije do potpunog izražaja. Sprijeda, dolje, bučan i marljiv život primorskog grada, koji se usredotočuje na obalama, gdje se i trguje i radi, u

pozadini kršne strmice ispod gradskih zidina, sa nizom kuća i kućica, sa svojim tornjevima i tornjičima, a po srijedi ponosit, veličanstven hram sav iz klesanog i uglađenog kamena, u kojemu nema traga ni drvu, ni željezu, ni sirovoj, ni pečenoj glini. — Krasno g. Iveković završuje svoj poletni prikaz ovim zaglavkom, govoreći o katedrali. „I ovaj unicum kao da simbolički prikazuje onu dugotrajnu i žestoku borbu Slavenstva od iskona za opstanak svoj, neprilike i nezgode za trajanja te borbe, ali napokon i konačnu pobjedu. Ne samo za Slavenstvo je to simbolična gradnja, već i za kršćanstvo i za crkvu u Šibeniku. I svojim dubokim duhom nadahnio je Juraj Matijević i svoje učeničke, ali prilike i ljudi se promijenile i katedrala u Šibeniku ostala je jedinstven spomenik svoje vrsti, spomenik naše genijalnosti. Njegovi učenički Andrija Aleksijević Dračanin i Nikola Fiorentinac pokušali su taj duh presaditi u Trogir, ali je ostalo kod pokusa, dok su njegovi učenički Lucijan i Franjo Vranjanin oplemenili talijanska umjetnost; prvi je bio učitelj Bramantov, a posljednji je umro u Francuskoj kao glasoviti umjetnik. Kakav li to simbolički izražaj slavenske duše, slavenske prošlosti, ali i slavenske velike jedinstvene budućnosti!

Tako Jiroušek o Kirinu, tako Ive-

ković o njegovoj mapu Šibenika, ali ja kao šibenčanin i kao bezuvjetni ljubitelj starina i umjetnina mojeg rodnog grada mogu valjda da unesem koju novu oznaku u ocjenjivanje Kirinova djela. Ja sam te crteže promatrao dugo i dugo, pa mi se kod toga desilo, da sam osjetio upravo sve ono, što sam osjećao za mog djetinstva, kad sam objekte tih crteža gledao čistim, nepomućenim, djetinjskim okom. To znači, da je Kirin u ovim crtežima svukao sa tih objekata i uklonio oko njih sve ono, što je drugo kasnije vrijeme, drugi duh njima prišao u atmosferi, u naziranju na njih; znači, da tu u tim crtežima pjeva sama poezija tih objekata, lišena svega, što je kruta proza sadašnjosti u istom ambijentu stvorila i priječi, da se na te objekte gleda kao na poeziju oblika i ritama.

Sjećam se vrlo dobro, kako sam gonjem nekom magičnom snagom u svom djetinstvu znao, da se u kasne sate noći kradom išuljam na prste iz očinske kuće, pa da onako sam stanim i naslonim se o jedan od stupova stare gradske vijećnice, da odalje promatram tu katedralu, koja je Kirinu toliko omiljela, i ja sam htio da je gledam u noći, u mraku, da je gledam kroz cijelo ono vrijeme, do zore, do granuća sunca, samo da primjetim, da zapamtim na njoj svaki

preljev svjetla, svaki prelaz iz sjene u javnost, da vidim, kako se onaj masiv, tako ozbiljan i mrk i ponosan u noći, malo po malo raznježuje, kako oživljava veseo i sunčan u svjetlosti dana, da iskrsne u svoj raskoš svog veličanstva i u svoj nedostizivosti svoje ljepote! I ja bih sve to ponio sobom u duši i to bi me opet vuklo u noć, tamo pod trijemove stare gradske vijećnice, da gledam ono, što tek sada poslije četrdeset godina opet gledam samo u crtežima Kirina, ali što više ne vidim onako jasno i milo na samom hramu mojih djetinjskih sanja i uživanja!

Šibenska katedrala nije još opisana ni ocijenjena kako zaslužuje. Crteži Kirina prvi su iskreni i dostojni tamjan pred njenim pragovima i žrtvenicima, prva istinska pjesma u njenu slavu! O njoj se pisalo do sada više znanstveno, stručno, da se dokaže, kad je građena, kako je do njezine gradnje došlo, koja se je umjetnička škola u njoj više ispoljila; pisalo nekim nadmetanjem povjesnog znanja. Ali o njenoj umjetničkoj vrijednosti, o bitnosti i značenju njezine ljepote, o poeziji, koja je u njoj skrivena i koja nad njom i oko nje leprši, koja je tu u njoj ugnježena i u njoj živi vječnim životom, da bude u svem, što je osjetljivo za ljepotu velebne misli i osjećaje, malo se do sad pi-

Književnost.

Johannes Joergensen: Gospa od Danske. Upravo je izišla iz štampene ova u istinu lijepa i ukusno opremljena knjiga kao 4. sveska Zabavne Knjižnice Narodne Prosvjete u Zagrebu. Ovu lijepu pripovijest ne možemo nego najtoplije preporučiti, kao veoma prikladan dar za Božić. Gospa od Danske naručuje se: Narodna Prosvjeka - Zagreb, Pretinac br. 109. Knjiga ima 182 stranice a cijena joj je 15 din., s poštom 1 din. više. Potanje ćemo se osvrnuti na sadržaj ove knjige u slijedećem broju našeg lista.

„Uzgajatelj“. Izašao je broj 2. mjesečnika „Uzgajatelj“, časopisa za moralno i etičko poboljšanje društva sa obilatim i biranim sadržajem.

Oligati-Felicinović: Novi vidici. Ova zgodna i priručna knjižica za katoličku žensku mladež netom je izišla kao 23. svezak Jugoslavensko kršćansko-demokratske knjižice a nakladom pisca. Cijena joj je Din. 4.50. Narudžbe prima Jos. Felicinović - Pag (Dalm.) i Papirnica Grgo Radić - Šibenik. Preporučamo!

Ispravi! U zadnjem broju potprala se je štamparska pogriješka po kojoj bi „Pouku o sv. krštenju“ napisao don Frane Ivanović, župnik, dočim je pisac knjižice don Frane Ivasović župnik.

Narodno bogastvo broj 16. Izašao je 16. broj lista za promicanje industrijske, agrarne i šumske proizvodnje „Narodno bogastvo“, „Narodno bogastvo“ izlazi dva put mjesečno. Cijena godišnje din. 100; pojedini broj din. 5. Uprava: Marovska ul. broj 21. - Zagreb.

Iz grada i okolice.

Božićni broj „Narodne Straže“. Pošto se približava Božić a naš list sprema, da izade u povećanom obliku i većoj nakladi nego obično, preporučamo trgovcima, obrtnicima i industrijalcima da ne propuste ovu prigodu, a da svoju radnju ne oglase u našem listu. U ovom broju našeg lista među ostalim donosimo opširan i iscrpljiv članak o važnosti i budu-

sašo i raspravljalo. Je li to dokaz lijenosti ili dekadence u shvatanju, u traženju, u poimanju, u Aitiškom ispitivanju pravih ljepota?

Vladimir Kirin kao da je baš ovakovo pitanje svojim crtežima naše katedrale potakao. On ne traži, ne pita datum, broj, ime, građivo, školu, stil, on traži ljepotu, poeziju i nju hoće da prenese na paril! Neka tako isto učine i pisci, nek prenese na papir ljepotu poezije ove vaelebe gragjevine, i to će više u svijetu vrijediti, više će se ujedno slava uvečati i rukama, koje su na njoj radile, nego umarajući čitaoca suhim nizanem povjesnih i tradicijskih podataka i nagadanja! Slavna je dakle odlika Kirinova rada poetsko naziranje i shvatanje, ne zaboravljajući pri tome baš one osebine objekta, koje ga izdižu iz običnog, materijalističkog života.

Podredna, ali isto tako važna odlika njegova rada jest jednostavnost i sinteza. Mučno je u sintetičnom radu držati se jednostavnosti, a ipak Kirin u tom majstorski uspijeva. A zašto? Jer ima nadahnuća, jer ne radi spekulativno, već uvjetom ili jednom stalnom idejom vodiljom, ili nekom u njemu uređenom umjetničkom pobudom, koja mu dikтира, kako i rukom, ili svojim crnim alatom da vuče ono isto i da ih sklada u harmoniju nijeme, ali žive pjesme. Pogledajte sve nje-

dučnosti našeg grada, luke i okolice, te će nam stalno služiti u propagandistične svrhe našeg lista, a čim je bezuvjetno osiguran uspjeh svakog oglasa u ovom broju. Oglasi nalozi iz grada primaju se za ovaj broj u trgovini g. Vladimira Kulića a iz vani na: Uprava „Narodne Straže“ — Šibenik.

Krka u zadnjim kišama. I naša je Krka za zadnjih kiša nabujala i mjestimice se razlila ali bez ikakove štete. Najjače se to opaža u Kninu, gdje je doprla i do podruma. Inače kako je duboko korito Krke ova joj množina vode daje izvanredan čar. Svi slapovi Krke, a osobito onaj kraj Skradina nešto su neviđena i veličanstvena. Ono što slapovi Krke danas pružaju čovječjem oku, jednostven je i rijetki primjer prirodne krasote. Naša opć. uprava i društva za poljepšanje grada i okolice ne bi smjeli propustiti ovu prigodu, da snime slapove Krke u današnjem stanju. Slike i momenti koji se osobito pri zalasku sunca vidaju na ovim vodopadama nijesu se vidjeli kroz zadnjih 25 godina, pa bi mogli poslužiti kao izvanredno sredstvo agitacije i propagande za bolje posjećivanje naše okolice. Koliko čujemo našao se je jedan ljubitelj i prijatelj napredka našeg grada i okolice, koji bi besplatno pružio prevozna sredstva za ovu svrhu, te je na opć. upravu kao najpozvaniji sada dužnost, da to učini. Sama voda Krke ispod slapova narasla je za 1 m. i 20 cm. preko normale, dok za najviše nabujalosti Krke pred 20 godina nije prešla nego 1 m. i 14 cm. preko normale. Inače glasine koje su govorile o opasnosti po mlinove, stanove i električnu centralu posve su neosnovane.

Protestna skupština u Pagu. Pag je valjda jedini, gdje se je održala protestna skupština protiv talijanskim nečuvanim nasiljima. Koliko nam javlja naš prijatelj na poziv opć. upraviteljstva sastao se je građanski međustranački odbor, koji je izdao veoma lijepi patriotski proglas i pozvao građane na protestni zbor za 11. studenoga. Govorili su predstavnici Demokratske i Pučke Stranke do-

gove radnje, izuzevši ono, u kojima se ponovno namiče katedrala, i svugdje ćete jednako sve opaziti. I ja kao da shvaćam njegovu dušu. Kad radi, on ne misli na efekt, on misli na sve one, pa i najsitnije elemente, koji su spojeni, makar nevidljivo na prvi mah u objektu i koji su doprinijeli njegovoj ljepoti i savršenosti i njegovu značenju. Kad on slika katedralu ili njezine detalje, kao da prisluškuje svakom pokretu onog mozga, koji je pri toj radnji sudjelovao, svakom rezu dljetu, svakom kucaju kladiva i on crta, identifikujući se s neimarom ili s vajarom, da iznese samo ono, što je bogoduha bilo kod tih radenika, koji već ne govore ustima, nego oblicima, koje su izdijelali. Ja sam ga ovdje u Šibeniku gledao, kad je crtao; bilo je znatiželjnih, koji su pristupali da gledaju. Ja sam se bojao, nijesam htio da pomutim rad njegovih misli i osjećaja!

Kirinova mapa Šibenika ostaje umjetničko djelo neprolazne vrijednosti. Hoće li naći u nas takovih poznavalaca te vrijednosti, koji će poraditi, da ta mapa otiskana samo u malom broju egzemplara, bude umnožena i raširena među našimo svijetom i preko granica naše države?

Moja je vruća želja, da se to zbude, jer je Kirin to potpuno zasluzio. / X.

čim su se predstavnici Radikalne stranke posvema izgubili. Primljena je rezolucija, da naša vlada odgovori jednakom mjerom na talijanskim školama kod nas ne promjene li Talijani svoje držanje prema našem življu. Masa naroda mirno se je razišla pjevanjem „Oj Slovani, još ste živi!“ i „Zadar, Trst i Rijeka“.

Konstituirajuća skupština društva „Šubičevac“. Član promicateljnog odbora društva „Šubičevac“ dr. Josip Pasini sazvlje konstituirajuću skupštinu za nedjelju 9. o. mj. u 11 s. pr. podne u prostorijama „Lovačkog Društva“. Društvo „Šubičevac“ ima svrhu da uredi i poljepša naš lijepi ali na žalost zapušteni Šubičevac. Šubičevac može da bude ponos šibenchana dok je ureden i oplemenjen, dok ovako zapušten i divlji, kakvi je danas služi našem gradu samo na sramotu. Prema tome društvo „Šubičevac“ ima pohvalnu i patriotsku svrhu, pa je dužnost svakog prijatelja napredka našeg grada, da ga što izdašnije moralno i materijalno podupre. To se pak najjednostavnije čini začlanjenjem u društvo.

Pjevački zbor učenika preparandije. Na blagdan narodnog ujedinjenja u stolnoj bazilici pjevali su preko službe božje učenici i učenice učiteljske škole. Ovo je prvi put da smo čuli u našoj katedrali zbor ove škole te moramo sa zadovoljstvom istaknuti, da smo ostali iznenađeni. Pjevali su „Tebe Boga hvalimo“ u četverglasnom mješovitom zboru. Kompozicija je sarajevskog kanonika preč. Hadrovića strogo liturgijskog stila, crkvenog duha i duboko se dojmilje vjernika, koji prate uzvišene misli veličanstvene ambrozijske himne. Glazbena ideja odgovara i religioznom nadahnuću pjesnika. „Nikad ljepšeg „Tebe Boga“ nijesmo čuli u šibenskoj bazilici. Učenici su pjevali tačno, do brim fuzijom i modulacijom. Ukupni zbor je uprav jak te daje dojam jednog ovećeg pjevačkog društva. Zasluga je u prvom redu učitelja glazbe preparandije gosp. Bakovića, koji je u malo dana tako vješto i uspješno nanovo organizirao učenički zbor da je izveo dosta težak i odljki komad.

Gosp. učitelj može biti s prvim uspjehom zadovoljan. Mi se nadamo, da će ovakvo učenički zbor do savršenosti. Mislimo da će nam gospodin Baković i dalje davati prigode, da se u našoj umjetničkoj katedrali naužijamo crkvene muzike, što na našu žalost u Šibeniku fali. Ne bi li novi učitelj glazbe učiteljske škole htio popuniti ovu prazninu, koja se osjeća pri crkvenim svečanostima? On posjeduje talenta i znanja pa mu stavljamo na srce da ustraje u takvom radu.

Doprinosi u fond Jadrije. Da počaste uspomenu blpk. gj. Anke Lušić: gg. Trzanović Pio i Trzanović Jakov po din. 50., Žigon i drug din. 20. Da počaste uspomenu blpk. g. Ruže ud. Isler: Trzanović Pio din. 20., Medić Ivan din. 15. Rupčić Cesar din., 10. Da počasti uspomenu blpk. g. Jere Maglice: Trzanović Pio din. 20. — Uprava harno zahvaljuje.

Službeni posjet g. Velikog Župana. Pišu nam iz okolice, da je

pošlih dana g. Veliki Župan službeno posjetio Drniš, Knin i Kistanje. U Drnišu se prijetio Hrvatima, da će ih oni istrijebiti, ako ne promjene svoju politiku u a Kninu pri dolasku školskoj djeci držao veliki govor, kako uvjek moraju biti zahvalni osloboditeljima, koji su im donijeli slobodu. Naš dopisnik zgodno primjećuje na koncu: ne znamo tko više da bude zahvalan; da li ova djeca u Kninu ili oni frankovci i talijanaši, koje su županovi osloboditelji postavili radi sluzničkih odlika na mjesta za koju nikako nijesu sposobni.

Ponovni ugriz bjesnog pasa. U ponedjeljak je ponovno ugrizeno troje djece od bjesnog pasa. Pasa nije bilo moguće uhvatiti pa se je odklatario u okolicu. Kako doznajemo i u Vrpolju je ugrizao nekoliko osoba.

OPĆINA ŠIBENIK.

Br. 15030 Šibenik, 23. XI. 1923.

RASPIS NATJEČAJA

Raspisuje se natječaj na više mjesta redara pri ovoj općini.

Natjecatelji moraju podneti i svoje molbe vlastoručno napisane i redovito biljegovane najdalje do 15./XII. o. g. do kojeg dana traje rok natječaja. Svaki natjecatelj mora molbi priložiti i isprave, kojima će dokazati:

- neporočno ponašanja
- poznavanje srpsko-hrvatskog jezika u čitanju i pisanju
- duševnu i duševnu sposobnost za vršenje redarstvene službe
- eventualno do sada obavljene službe
- da nije mladi od 24 i da nije stariji od 40 godina
- da nije oženjen
- da je državljanin SHS

Pravni odnosi redara općine šibeničke uređeni su osnovom o mirovinama i mirovinskoj zakladi, odobrenom u sjednici opć. Vijeća od 10./11. 1912. Priznaju se i dodaci na skupoću i paušal za odijelo.

Služba je pri nastupu privremena t. j. pokusna za rok od godine dana nakon kojega roka dotičnik može biti imenovan stalnim s pravom na mirovinu, ako zadovoljava.

Predsjednik Općine:
Blažević v. r.

Zlatarska Radiona kod Stolne crkve.

Primam novo napravke i popravke. Izradujem do naruči svaku vrst vjenčanijih prstena (tonda).

Kupujem i primam u promjeuu staro zlato i srebro.

Vjekoslav Grünbaum.

DROGARIJA VINKO VUČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradu po kvil. Ilječnikom propisu. Primaju se popravci.

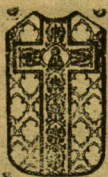
INGER šivaći strojevi

— na cijelom svijetu poznati su kao najbolji. —

Podružnice i zastupstva u svim mjestima.

Centrala za državu S. H. S. Zagreb, Marulićeva ul. br. 5. II. kat. Filijala Šibenik, Široka ulica.

Josip Neškudla i drug tvornica crkvenih paramenta i pribora JABLONÉ - Čehoslovačka.

Preporuča se svim svećenicima za nabavu svih u tu struku spadajućih predmeta, kao misne haljine, pluvijali, crkveni i društveni barjaci, kaleži, ciboriji, monstrance, kipovi, križni putevi i t. d., u kojoj god izradbi i cijeni.

Misne haljine iz teškog svilenog damaska, križevi izvezeni u svili, svilene i zlatne porte od Din. 1500 unaprijed.

Stara crkvena odijela popravljaju se strukovnjački. Kaleži i ciboriji pozlačeni u vatri od Din. 300 unaprijed. Za solidnost tvrtke jamče nebrojene zahvalnice i 110 godišnji opstanak tvrtke. Na sve upite odgovara odmah i predlaže uzorke

J. NEŠKUDLA - LJUBLJANA

Sv. Petra cesta 25.

Lida -

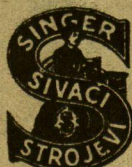
*toaletni sapun
je dobar i
uvijek jednako
dobar.*

Zemljoradnici

koji ne mogu dobiti putne isprave radi prepunjene kvote za Sjedinjene Države Amerike neka se obrate na zastupnika CANADIAN PACIFIK g. Lazar Piroški u Šibeniku kod Težačke Zadruga, gdje će dobiti besplatno sve informacije i moći će putovati bez poteškoće u KANADU kamo im sama Kanadska država jamči za posao.

AMERIKANSKI i ENGLESKI

Singer šivaći strojevi

Singer igala
i dohnađnih
dijelova
Singer ulja
konca, svile
i t. d.

Vlastita mehanička radiona
Prodaja na otplatu
Singer šivaći strojevi Bourne & Co.
New-York
Centrala za S. H. S.
ZAGREB, Marulićeva ulica broj 5.

Podružnice: Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar i Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Maribor, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zaječar i Štip. - Zastupstva u svim većim mjestima.

PAPIRNICA

GRGO RADIĆ

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kancelarijskog pribora.

Skladište knjiga za osnovne škole.

Igračke za djecu.

Posluga brza i solidna.

Cijene umjerene!

Sva je kršćanska kultura danas na katoličkoj štampi!

RATAR D. D.

Veletrgovina gospodarskim potrepštinama i proizvodima

Z a g r e b

PODRUŽNICA: SUŠAK

Tvornička ulica broj 15.

Telefon 14-59 Interurban 15.

Brzovjani naslov: „RATAR-SUŠAK“

dobavlja sa svog skladišta na Sušaku, Bakru najpovoljnije:

BRAŠNA, ŽITARICE, KOLONIJALNU ROBU, 16% SUPERFOSTAT, 18% THOMASOVU DROZGU, 40-42% KALIJEVU SOL, 12-15% KAINIT I VAPNENI DUŠIK.

Zadružna gospodarska banka d.d.

Vlastita zgrada
Glavna ulica 108.

Podružnica Šibenik

Brz. naslov Gospo banka,
Telefon br. 16 - Noćni 67

Centrala Ljubljana.

Podružnice:

Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor,
Split.

Ispostava: Bled.

Dionička glavica i pričuva
preko K. 60.000.000.

Ovlašteni prodavaoc srećaka državne
lutrije.

Prima uloške na knjižice, te ih ukamačuje
najpovoljnije.

Oprema sve bankovne i burzovne transakcije.

Parobrod "LEVIATHAN"

59956 Br. Reg. tona

Najmoderniji, najveći i najluksuzniji oceanski parobrod. Najveći napori znanosti, snage kapitala i pronalaznog duha utjelovljeni su u ovom čudesnom parobrodu. — Neprisudbiva udobnost u svim razredima.

„Prva vožnja u New York na 7. augusta, 1923, zatim 28. augusta 18. septembra, 8. oktobra, 29. oktobra itd. svaki treći tjedan utorkom iz Southamptona — Cherbourg. — Sve pobliže kroz dole naznačene adrese.“

BREMEN — NEW YORK

izravna veza sa sjajnim američkim vladinim parobrodima. — Ne nadkriljivi na udobnosti, čistoći i izvršnoj opskrbi. — Brzi i sigurni brodovi.

„George Washington“ „President Fillmore“ „President Harding“
„President Roosevelt“ „America“ „President Arthur“

Zahtejte bliže upute i plovidbenu listinu broj 234.
Zgodna prilika za otpremu robe

UNITED STATES LINES

Generalno zastupstvo za Jugoslaviju:
Beograd, Palata Beogradske Zadruga.